

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00 Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ponedeljek, 20. januarja (Jan. 20) 1919. Subscription \$4.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 16.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MIROVNI KONGRES JE ZDAJ NA DELU.

Clemenceau je predsednik kongresa. Ceremonijalna otvoritev. Kazen za kajzerja, delavska zakonodaja, položaj v Rusiji in liga narodov so prva vprašanja na dnevnem redu. "Velika petorica" vlada kongres.

Pariz, 20. jan. — Danes se vrši druga plenarna seja mirovnega kongresa, ki bo trajala ves dan z odmorom opoldne. Na dnevnem redu je liga narodov in raspravljaljo se bo tudi o položaju v Rusiji.

Pariz, 19. jan. — Mirovni kongres je bil odprt včeraj ob dveh popoldne v krasni dvorani palače Quai d'Orsay, v kateri je nastanjeno francosko zunanje ministrstvo. Otvoritev epikalnega zborovanja se je izvršila z bliščečimi ceremonijami. Pred palačo je bilo razvrščeno vojaštvo, ki je naredilo spalir delegacijam. Vojaska godba je igrala marseljsko in druge zavezniške himne. Točno ob dveh so zazvonili zvonovi in iz topov je počila salva.

Ni manj ceremonijalen je bil prizor v dvorani. Za delegate je bila pripravljena velika miza, ki ima obliko podkove in okrog mize je postavljenih 72 mehkih stolov z visokimi naslanjaji, ki so prevlečeni z rdečim usnjem. Miza je pogrnjena z zelenino — staro, tradicionalno diplomatično barvo. Dvorana, katero so zdaj kralili "Salle de la paix" (mirovna dvorana), je bogato dekorirana. Na čelu dvorane tik za mizo stoji velika soha iz belega mramorja, ženska figura z bakljo v roki, predstavljajoča svobodo.

Delegatje so prvi posedli okrog mize in za njimi je stopil v dvorano francoski predsednik Poincare v spremstvu ministrskih predsednikov, ki so zasedli stole v sredi polukroga. Ko je prišla določena minuta, je Clemenceau vstal po nalogu preliminarne konference in otvoril kongres. Nato se je dvignil Poincare in v kratkem govoru pozdravil delegate. Zahvalil se je prijateljskim državam, ki so si izbrale Pariz za zborovanje in potem je našteval dobra dela zaveznikov in ostalih prijateljskih držav, ki so pomagale zdrobiti sovražnika in rešile Pariz. Dejal je, imajo delegatje polno oblast žeti sadove zmage, toda ves svet pričakuje od njih, da dajo narodom pravico, teritorialno, finančno in gospodarsko pravico. Omenil je ligo narodov in končno je izrekel upanje, da kongres gotovo najde pot za preprečitev vsake nadaljnjee vojne.

Poincare je govoril francosko, in ko je končal, je tolmač takoj povedal v angleškem njegove besede. Poincare se je nato odstranil med aplavzom in nato je predsednik Wilson nominalno Clemenceau predsednikom kongresa; Lloyd George in baron Sonnino sta podprla nominacijo. Bil je izvoljen soglasno. Clemenceau je sprejel predsedništvo in se zahvalil delegatom.

Wilsonov sedež se nahaja na desni strani predsednikovega v sredi načelne, zunanje mize podkove in za njim proti desni sede ameriški delegatje. Na levi strani sedi Lloyd George in za njim proti levi so angleški delegatje. Dalje so na desni strani zunanji sedežev Japonci, na levi pa zastopniki angleških kolonij. Znotraj polukroga na desni strani imajo sedeže po vrsti zastopniki Italije, Belgije, Brazilije, Kube, Hajtija, Peruvijske, Portugalske, Srbije, Črne Gore, Čehoslovakske in Urugvajane. Na levi strani pa sede delegatje iz Sijama, Rumunije, Poljske, Librije, Arabije, Gvatemale, Ekvadorja, Grške, Kitajske in Bolivije. Na otvoritveni seji so bili navzoči časniški poročevalci v določenem številu, med katerimi

ŽIVILA ZA JUGOSLOVANE.

Washington, D. C. — Charles Pergler, komisar češkoslovaške republike, je naznanil, da parnik, naložen z živim, kmalu odpluje iz ameriške luke v Trst. Na parniku bo naloženo 6,300 ton masti in 700 konzervirane mleka. Živež bo odposlan pod kontrolo živilske uprave.

JAVNA DIPLOMACIJA LE DELOMA PRIZNANA.

Nekatere seje bodo odprte, druge pa tajne; ameriški delegatje bodo protestirali.

V SENATU JE ZKIPELO RADI TAJNE DIPLOMACIJE.

Pariz, 19. jan. — Ameriški mirovni delegatje so pripravljene nastopiti na seji mirovnega kongresa proti določbi, katero je sprejela preliminarne konferenca v petek zaradi svobode tiska. Wilsonova točka, ki zahteva, da se mir sklepa javno, je bila le deloma sprejeta. Seje so odprte le gotovemu številu poročevalcev in le ob gotovem času, medtem ko ima kongres vsak čas pravico skleniti, da je seja tajna. Vprašanje cenzure tudi še ni rešeno. Ako kongres ne sprejme zahteve ameriških delegatov in poročevalcev, tedaj je Wilson doživel prvi poraz.

Seja je sprejela sledečo določbo, ki je bila pozneje objavljena v uradnem komunikatu: "Zastopniki časopisja imajo prost vstop k sejam polne mirovne konference, toda konferenca si pridrži pravico, da v slučaju potrebe proglasi tajno sejo."

Washington, D. C. — Med republikanskimi in demokratičnimi senatorji je zavrelo radi tajnosti na pariški mirovni konferenci. Senator Johnson iz Kalifornije je izjavil, če ne bodo obravnave kmalu javne, da predloži senatu tozadevno rezolucijo.

V teku debate so bili zavezniški oboježni, da ovirajo prvo točko Wilsonovega mirovnega programa glede javnih razprav na mirovni konferenci, ki so jo sprejeli. Senator Borah je dejal, da ameriško ljudstvo pričakuje, da bodo konference javne.

"Tajna diplomacija je pustila vojni bacil na vsakem mirovnem kongresu zadnjih 250 let," je nadaljeval senator Borah. "Če hočemo napraviti pravičen in trajen mir, tedaj mora ljudstvo, ki se je bojevalo in izvajalo zinago, poznati razmere, na katerih ga grade."

Senator Williams, demokrat, je čestital senatorju Borahu, da podpira predsednika v boju za javno diplomacijo in je izrekel upanje, da bo senatorjev nastop napravil nekaj učinka, vsaj na Francoze, o katerih sodi, da najbolj trdovratno zahtevajo tajno diplomacijo.

Če je katera sila v Evropi ali kateri drug narod, sedeč pri mirovni mizi, sposoben pogaziti predsednika Združenih držav v njegovem prizadevanju, da bodo obravnave javne, tedaj svarim to silo, ker bo s svojim lastnim obnašanjem odprla zopet spor," je izjavil senator Lewis.

Senatorji, ki se oglašili za besedo, so se jasno izrekli, da mora biti konferenca javna, da ameriško ljudstvo izve, kako in kakšen način se sklepajo pogodbe.

POLICAJ V SMOLI.

Pittsburgh, Pa. — Zvezni komisar Roger Knox je določil za policaja Walter J. Rappa \$1,000 poročila. Obtožen je zarote in da je pomagal skriti ponarejen bankovec.

VREME.

Chicago in okolica: V ponedeljek in torek jasno in gorko. Južnozpadni vetrovi.

LENIN PONUJA MIR?

Stockholm. — "Social. Demokraten" piše, da je Maksim Litvinov, tukajšnji oficijelni zastopnik sovjetske Rusije poslal v imenu Lenine vladu nato predsedniku Wilsonu, v kateri Lenin spetira za mirovna pogajanja in pravi, da hoče ustaviti svetovno vojno in svetovno propagando.

NEMŠKE VOLITVE SO POTEKLE MED IZGREDI.

Umor Liebknehta in Luskemburgove je povzročil veliko ogorčenje med delavci.

GENERALNE STAVKE.

London, 20. jan. — Po vesteh iz Kodanja in Berlina so se vršile nemške volitve včeraj med velikimi izgredi. V Dueseldorfu so spartakovski podri volilni stan klerikalne stranke in sežgali čtivo za kampanjo. V Lipkem je delavsko-vojaški svet pozval delavce na generalni štrajk v znak žalovanja za Liebknechtom. Iz Amsterdama poročajo, da je Ebertova vlada preložila narodno skupščino na poznejši čas.

London, 19. jan. — Brezlična brzojavka iz Berlina se glasi, da je v proklamaciji Filipa Scheidemann določen 16. februar za otvoritev ustavodajne skupščine. Vlada je izdelala načrt ustave, ki določa, da se predsednik voli na deset let. Nemčija je federativna republika z zvezno zbornico (staatenhaus) in vsaka republika ima svoj "volkshaus" ali domačo zbornico.

Amsterdam, 19. jan. — Danes se vrše v Nemčiji volitve delegatov za narodno skupščino. Kakor javljajo iz Berlina, so vsa volišča v glavnem mestu obkoljena z vojaškimi kordoni. Ebert se boji novih spartakških izbruhov in zato je postavil na ulice močne vojaške straže. Vojaki imajo nasajene bajonete in pripravljene ročne granate za vsak slučaj.

Večinski socialisti pričakujejo veliko zmago, ker upajo, da bodo neodvisni socialisti glasovali za njihove kandidate. Toda buržoazne stranke tudi upajo na zmago. Spartakovec se niso vdeležili volitev. Vsa Nemčija je razdeljena v nova volilna okrožja, in sicer je na vsakih tisoč volilcev po eno okrožje.

Berlin, 19. jan. — Včeraj sta bila aretirana dva večinska socialisti — neki urednik in neka ženska — ki sta obtožena sokrivde pri umoru Liebknehta in Roze Luskemburgove. Trupla zadnje še niso našli. Dan Liebknechtovega pogreba še ni določen; najbrž se ne bo vršil v Berlinu, ker se Ebert boji demonstracij.

Nemiri po drugih mestih Nemčije, posebno v Essenu, se še vrše.

London. — Po sobotnih poročilih je umor Liebknehta in Roze Luskemburgove izzval nove boje v Berlinu in v drugih mestih Nemčije. Po vsej republiki se je razil val ogorčenja med proletari, ki tožijo, da je Ebertova vlada zakrivila dvojni umor in zahtevajo maščevanje.

Ebertova vlada zre na Liebknechtov umor kot na katastrofo, ki prinese nove konflikte z radikale. V petek so poročali, da se bodo težko izvedle nove namerane volitve v nedeljo, in če se izvrše, se to zgodi v senci bajonetov. V četrtke so bili aretirani sledeči ostali voditelji spartakovec: Katarina Dunker, Franz Pfemfert, Karl Erstein in Siegfried Marcussen. Elchhornu še niso dobili.

V Bremenu, Cuxhavnu, Dueseldorfu in Bruswicku so spartakovski popolni gospodari. V vseh teh krajih so sovjeti proglasili preki sod proti kontrarevolucionarjem.

Berlin. — Truplo Roze Luskemburgove, ki je strašno razneseno od linčarske drabli, leži v kanalu Landwehr; Liebknecht (Dalje na 3. str. 1. kol.)

Jugoslovani: Slovenci, Hrvati in Srbi!

V Parizu zboruje mirovna konferenca. Tam so naši zastopniki, ker se bo govorilo tudi o nas, Jugoslovanih. Italijani so spravili v tir vse peklenske site, da nam odvzamejo, kar je naš: velik del Slovenije, Istre in Dalmacije. Greh je to, ki sega do neba, zločin je to, ki nima para.

Med onimi, ki bodo odločevali o naši usodi in dodočnosti, bodo iskreni in veliki prijatelji in zagovorniki naši, bodo pa tudi zvitni in smrtni naši nasprotniki in sovražniki.

Mi se sklicujemo na božjo in ljudsko pravico; mi se zanašamo na pomoč in zaščito naših pravičnih in mogočnih prijateljev.

Beseda Amerike bo mnogo veljala in odločevala. Da bo ta beseda za nas taka, kakršna je bila dosedaj, pravična in odločna, je treba, da se sliši tudi naša beseda še enkrat.

Vsa naša narodna društva, vse naše organizacije, zlasti vse po-

VELEMESARSKI TRUST IN NJEGOVI PROFITI.

Washington, D. C. — V tem tednu bodo zaslišani pred senatnim poljedalskim odsekom šefi petih mesarskih trvd, ki so med ljudstvom poznane pod imenom mesni trust. Pričakuje se, da bodo zaslišani J. Ogden Armour, Louis F. Swift, Edward Morris in Thomas E. Wilson.

Trije preiskovalci zvezne obrtne komisije, ki so preiskali razmere in manipulacije v mesni industriji so izpovedali pred odsekom o političnih mahanacijah in velikih profitih petih vodilnih mesarjev v mesni industriji.

Živilska uprava trdi, da imajo mesarji največji profit od drugih produktov, ki jih izdelujejo iz mesnih odpadkov, in ne od mesa. V krogih strokovno organiziranega delavstva menijo, da je ta zaslužek napačen, in pravijo, da profit mesarjev prihaja iz mesne industrije in da ne spremeni tega fakta nič, če večji del profita daje meso ali pa produkti, ki jih izdelujejo iz odpadkov. Mesarji so gospodari nad mesom in tem produkti in imajo moč, da industrijo vodijo po svoji volji.

Pet mesarjev je imelo v letu 1912 čistega dobička \$18,715,000. Letu 1917 se je dobiček pomnožil že na \$95,639,000. Tako poroča Stuart Chase, računovodja, ki je po naročilu zvezne obrtne komisije preračunal dobiček mesarjev.

Naslednja tablica nam kaže, kako se je množil dobiček od leta do leta.

Leto	Profit gotovinski	Profit v odst.	Profit na kap. v odst.
1912	\$18,715,000	8.6	11.0
1913	20,217,000	9.7	11.6
1914	22,000,000	9.7	12.6
1915	40,082,000	8.8	12.6
1916	60,789,000	10.0	31.2
1917	95,639,000	19.1	33.2

Do vojne se je večal profit počasi od leta do leta, v letu 1915, torej v drugem letu vojne, se je pa skoraj podvojil.

Mr. Chase je razdelil ta profit na posamezne mesarje in vloženi kapital. Naslednja tablica nam do-pet pove, kako se je na ta način delil profit.

Leto	Profit gotovinski	Profit v odst.	Profit na kap. v odst.
1904	\$ 928,000	7.1	9.4
1912	1,129,000	7.1	11.1
1913	1,329,000	7.9	11.7
1914	1,402,000	4.0	6.0
1915	3,811,000	19.4	29.2
1917	4,935,000	23.2	35.0

Ko so vprašali mr. Chaseja, zakaj je profit padel v letu 1915, je odgovoril:

"Zanesljivega ni ne vem. Toda drugi preiskovalci zvezne obrtne komisije so mi povedali, da so se v tem letu Cudahy in drugi mesarji razšli; igrali niso skupaj. Če so se drugi od 'petih velikih' bojevali proti njemu, je to mogoče povzročilo padec."

Mr. Chase je nadaljeval, da je Cudahy v treh vojnih letih vseno napravil povprečno po 16 odstotkov profita na leto, profit v treh predvojnih letih je pa znašal 7.6 na leto.

(Dalje na 3. str. 2. kol.)

družnice naših narodno-obrambnih organizacij, naj nemudoma pošljejo brzojavke v Pariz, naslovljene na predsednika mirovne konference, M. Clemenceau, ali na predsednika Wilsona. Te brzojavke v angleščini naj bodo kratke, uljudne in odločne.

Jugoslovani, na podlagi pravice samoodločevanja, zahtevajo popolno neodvisnost na celokupnem svojem teritoriju. Tujega ne zahtevamo, toda tudi svojega ne damo za nobeno ceno, ne za ceno krvi ne življenja. Velika načela demokracije naj veljajo tudi za nas.

Jugoslovani, zadnji čas je, da storite svojo dolžnost tudi v tem. Ako prenehamo sedaj delovati s peresom in umom, bomo morali pozneje popraviati z mečem in krvjo. Naj ne bo niti ene naše kolonije, ki ne bi izpolnila svoje dolžnosti.

Na delo torej, takoj, brez odlašanja!

Jugoslovanski Narodni Svet.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Januar 31-19) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Imperializem leta 1815 in 1919.

Na Dunajskem kongresu leta 1815 je bilo pet mož, ki so si razdelili Evropo. Mirovni kongres se je vršil za zaprtimi vrati in svet ni vedel, kaj se je zgodilo, dokler ni bilo zborovanje končano in ko je bil nastanjen nov zemljevid Evrope.

Dunajski mir je bil podpisan v interesu dinastij. Peteri moške, ki so sestavili mirovno pogodbo, so imeli pred seboj le koristi kronanih vladarjev; na ljudske mase se ni oziral nihče. Petorica je bila: Ruski car Aleksander I., ki je zastopal samega sebe; princ Metternich, zastopnik habsburške dinastije; princ Hardenberg, ki je zastopal dinastijo Hohenzollernov; princ Talleyrand, predstavnik francoske dinastije Bourbonov in viskont Castlereagh iz Anglije. Zadnji je bil edini, ki je zastopal politično stranko in potem šele kralja.

Omenjena petorica je dala večji del Poljske, Finsko in Besarabijo Rusiji, polovico Italije Avstriji, Belgijo Holandski, Pomeranijo, velik del Westfalske in tri četrtine Saksonske Prusiji, Norveško Švedski, Helgoland, Malto in druge teritorije pa Angliji. Edino Francija ni dobila nič, kajti Talleyrand je zastopal premagano državo. Dunajska petorica ni nič vprašala narode, kako se jim dopade preseljanje izpodčenega monarha pod drugega; kar so naredili vladarji, tako je moralo biti prav, kakor da Bog ukaže. Na Dunajskem kongresu je vladal monarhistični imperializem.

Tako je bilo leta 1815.

Danes se piše 1919. V Parizu se vrši drugi mirovni kongres. Zemljevid, ki so ga naredili leta 1815 na Dunaju, je danes zanič, kolikor je še originalnega. Narediti bo treba novega in sedanja vojna je prinesla tudi druga vprašanja, kakršnih niso poznali pred sto leti. Narod, ki so jih razcepili in odcepili na Dunaju, silijo ven iz starih okov in hočejo biti združeni oziroma neodvisni in svobodni.

Eno stoletje je prineslo toliko izpremembe, da na Pariškem kongresu ni več kronanih vladarjev; celo zastopnikov dinastij ni. Mogoče monarhije, ki so bile zastopane pred sto leti na Dunaju, leže danes v razvalinah — razen Anglije, ki se je znala prilagoditi razmeram in se je podvrgla reformam, tako da je angleški kralj danes le figura.

V Parizu so zbrani in bodo zbrani moške, ki prvič v zgodovini človeštva izjavljajo, da zastopajo ljudstvo. Po čudnem naljuju je na strani zmagovalcev pet držav, ki imajo glavno besedo in od te petorice je zopet odvisno, kakšen bo bodoči mir. Če pa natančno pregledamo položaj, vidimo, da so v Parizu tri vodilne osebe: Wilson, Lloyd George in Clemenceau.

Koga zastopa ta trojica? Wilson je predsednik ameriške republike. Izvolilo ga je ljudstvo, torej je vsekakor zastopnik ameriškega ljudstva. Vrhutega je Wilson že prej podal mirovni program, ki so ga x načeli sprejeli zavezniki in sovražniki; njegov program so osvojile tudi najhujše ljudske mase kot program demokratičnega in pravičnega mira.

George in Clemenceau sta prva ministra v njunih državah. Anglija in Francija sta bili že tisočkrat naglašeni kot demokratični državi. Nobene avtokracije, nobenega imperializma. Izra ruske revolucije ni bilo več govora o aneksijah in Wilson je izjavil odprto, da je doba Dunajskih kongresov minula za vedno.

A kaj se je zgodilo? Zadnje čase slišimo dovolj zahtev za aneksije in velike denarne kazni, Italija in Francija hočeta rezati dežele in narode, kakor so jih rezali na Dunaju 1815. Clemenceau zagovarja stari sistem ravnovesja držav — tistega ravnovesja, ki ga je ustvaril Dunajski kongres za ohranitev stalnega mira, hahaha! — in te dni je boj, dali bo zborovanje javno ali tajno, kakor je bilo na Dunaju. Samoodločevanje! Jugoslovani v mejah pokojne Avstro-Ogrske so se izrekli za neodvisno državo v zvezi s Srbijo in prosili so za priznanje. Zavezniki jim niso dali zastopstva na kongresu, pač pa izgleda, kakor da sinatirajo Slovence in Hrvate po prizadevanju Italije za premagane sovražnike.

Na Pariškem kongresu niso zastopane dinastije, toda zastopani so finančni in trgovski mogotci, ki danes zavzemajo mesto kronanih monarhov. Interesi prvih so pa identični z interesi zadnjih in zato zahtevata Clemenceau in Orlando, da je Pariški kongres nadaljevanje Dunajskega. Imperializem je v sto letih spremenil zunanjo formo, toda v srcu in duši je ostal imperializem. Na Dunaju je bil monarhistični imperializem, v Parizu pa sili na površje kapitalistični imperializem. Ali pride na površje?

Obupali bi že, ako bi ne bilo Wilsona v Parizu. Woodrow Wilson je pa pokazal, da hoče biti mož. To je povedal Italijanom in povedal je zadnji teden vsem nazadnjakom, ki hočejo zborovati za zaprtimi vrati.

Woodrow Wilson je obdržal besedo, toda bo li v stanu nadvladati kapitalistične imperialiste?

Liebkecht.

V vesoljnem socialnem vrtilcu, v političnem kaosu, kakršnega še ne pomni svet, med viharjem, ki pretresa stebre in temelj starega družabnega sistema, padajo žrtve.

Strahna vojna, posledica družabnih napak in krivice, je vrgla človeško družbo v plavž socialne vojne, kjer se imajo pretopiti in preliti. Ta boleči, toda neizogibni proces pa zahteva žrtve. Stotisoči so padli v napačni zavesti, zakaj; desetstisoči so padli v dvomljivi zavesti in tisoči so padli in še padajo v popolni zavesti, da iz njihove prelite krvi pride nova kri, novo življenje. Med temi je tudi dr. Karl Liebkecht.

Sovražniki socialne demokracije bodo rekli, da je padel fanatik, zavedni proletarci pa pravijo, da je padel junak. Sleherni dan zadnjih starih let njegovega viharnega življenja je bil dan največjega junakstva. Brez oziroma na to, kaj je počel Liebkecht zadnje tri mesece in kakšni so bili njegovi motivi,

se je on dvignil v svojem čistem, nekompromitiranem boju za demokracijo in prepoved Nemčije nad vseni nemškimi revolucionarji. In to je, kar šteje.

Lahko je biti revolucionar, kadar revolucija že zmaga; lahko je vpiati "Doli s kaiserjem!", kadar kaiser že pobegne. Ali treba je bilo junaka, ki je tako delal ob času, ko je bil kaiser s svojo morilno mašino na vrhuncu svoje moči. Kje so bili Ebert, Scheidemann in drugi nemški socialisti prvi dni avgusta 1914, ko so po vsej Nemčiji sijali goli meči in bajoneti in ko se je pijana drhal valjala v prahu in blatu pred vsega mogočnim Viljemom? Klanjali so se kaiserju s pijano drhaljo vred! Edini Liebkecht se ni klanjal. V parlamentu je dne 4. avgusta 1914 sedelo 110 socialistov. Ko je prišel na glasovanje vojni kredit, je bil Liebkecht edini, ki je glasoval proti. Kje je bilo ostalih 109 sodrugov? Glasovali so za roparsko vojno in se posmehovali Liebkechtu!

In tako je bilo ves čas vojne. Scheidemann je kadil kaiserju in užival svobodo, Liebkecht je pa roboval v ječi. Treba je bilo junaka tiste dni in bili so redki. Ali niso sovražniki kaiserja po vsem svetu takrat obsipali Liebkechta z venci simpatij? Imenovali so ga mučenika za pravično stvar — a kaj mu pravijo danes? Ali ne aplavdirajo javno in brez sramu njegovi mučeniki smrti?

Nemogoče je v teh kratkih vrsticah povedati, kaj je bil Liebkecht. Njegova dela bodo beležena od časa do časa dokler ne naraste debela knjiga, cela vrsta knjig in šele takrat ga bo svet poznal. To je prepričano bodočnosti, ki bo drugače sodila današnjo dobo, kakor jo pa sodi sedanost. Kdo more danes pravično sklepati, kaj se godi v Nemčiji? Kdo razume kaotično situacijo in kdo more definitivno in absolutno zaključiti, da je Liebkecht zadnje čase zgrešil svojo pot? Ravno to velja o njegovi, na barbarski način umorjeni sodružici Rozi Luksemburgovi.

Današnji hinavski svet, ki danes ploska junakom, jutri jih pa preklinja — licemerski svet, ki hladno gleda, kako umirajo lisočeri siromaki, a zgraža se, če pade en sam tiran — svet, poln predsodkov, intrig, mahinacij, rokovnjaštva, korupcije in poteptanih obljub, ne more soditi Liebkechta niti nima pravice.

DOPISI.

Seminole, Pa. — V Prosveti z dne 8. januarja t. l. je bil priobčen dopis sestre Marije Farooone, v katerem na neopravičen način kritizira tukašnje Slovence, ker jim čista, da ji niso nič pomagali za časa bolezni njene družine in smrti njene soproga. Ni res, da njene družine štiri dni ni nihče obiskal za časa bolezni. Jaz sem tajnik društva in ko se je naznanil bolnim, sem prišel k njemu prvi dan in sem prečel pri nje tri noči. Tudi drugi člani društva so bili pri njej, smrti ga pa niso mogli rešiti, kakor ga niso mogli Hrvati, katere hvali, Slovence pa blati. Tudi ni resnična trditve, da se društveno članstvo ni udeležilo pogreba. Cenjena sestra, bi li mogla to svojo trditve potrditi tudi s prisego, če bi bila pozvana pred sodišče? Čemu tako obrekovanje? Načrtili smo, kar nam narekujejo pravila in bratska dolžnost. Nemogoče pa je tudi za nas nemogoče. Ker sem nasprotnik kraje časti in ugleda, ti svetujem kot članici društva št. 331, SNPJ, da prekličeš žaljive trditve o društvenem članstvu. Ravno tako svetujem dotičniku, ki je pisal omenjeni žaljivi dopis, da se podpiše. Bodo drug proti drugemu pošteni in ne obrekujmo članov. Take nerresnične trditve, ki jih je navedla omenjena sestra, nimajo drugega namena, kakor razburjati članstvo in s tem netiti prepir. Da se nas ne bo napačno sodilo, sem napisal to pojasnilo.

Anton Kočvar,
tajnik dr. št. 331.

Pueblo, Colo. — Zdravim se v bolnišnici Minnequa v tem mestu in ker mi je vsled brezdelja dolg čas, komaj pričakujem pismo, ki mi dnevno prinaša Prosveto. Dopisi se mi zelo dopadejo in jih najraje čitam. Pazno sem sledil poročilom o smrtnih slučajih med Slovenci, ki jih je zahtevala influenca. Milo se mi je storilo, ko sem videl kako silno je divjala bolezen med pensilvanskimi Slovenci, kajti kraji te države so mi dobro znani. Nih mi ne leži na influenca nastopala v južni Coloradi.

V Primeru se je najprvo naselila, od tu pa je razširila svoje delo na vse okoliške kraje. Zelo občutno je zadela družino rojaka Mike Jenkota, ki ga je končno tudi za vedno odtrgala od njegovih ljubečih otrok in soproge. Nekaj dni je bila vsa njegova družina bolna, oha soproga in trije otroci. Drugi so križali prestali, skrbni oči, oziroma soproga, pa se je moral za vedno posloviti. Lahko si mislite, koliko tuge je prestala uboga družina v tej zdravstveni krizi. Tudi jaz sem se nahajal v postelji tisti čas radi bolezni in ko sem zvedel vest, da je umrl prijatelj Mike Jenko, se mi je zdravstveno stanje še bolj poslabšalo. Od 16. oktobra do 9. decembra sem se zdravil doma, potem pa sem šel po zdravniškem navodilu v bolnišnico v Pueblo, ki je 113 milj oddaljena od Primera. Ko sem prišel v bolnišnico, sem se čudil, ker so imele

strežnice in drugi uslužbeni na ustih nekake "šobe"; mislil sem, da zato, ker jim ni dovoljeno govoriti. Pozneje sem spoznal, da so se hoteli na ta način zavarovati proti udihavanju bacilov influenče. Mnogim je influenca pustila trajne posledice; eni so oglušili, nekateri pa so dobili trajne posledice v notranjosti organizma. Sedaj se počutim že boljše.

V tej bolnišnici se zdravi rojak Frank Zupan, ki se je poškodoval pri delu v rovu na Primeru in John Slave, ki je dobil poškodbe na Morleyju, Colo. Želim njima zdravja, kakor samemu sebi.

Tony Primo,
Minnequa Hospital, Pueblo, Colo.

Bessemer, Pa. — Dne 25. decembra je tu preminul rojak John Ružič, član društva Krim, št. 97, SNPJ. Zapuščala soproga in tri neodraste otroke. Pogreb se je vršil dne 26. decembra po katoliških obredih. — Sorodnikom blagega pokojnika izrekam naše sožalje.

B. Miglič.

Imperial, Pa. — Svoječasno je bil večkrat priobčen kak dopis iz te okolice, sedaj pa je tudi mene obšla želja poslati poročilo. Dasiravno nismo glasni v javnosti, smo vendar precej aktivni, čeravno je nas malo. Tudi je med nami precej složnosti, da nam ni treba izgubljati energij v medsebojnih bojih. Tudi verski elementi nam ne delajo zaprek, ker tu nimajo nikake moči. Sicer je tu nekaj takih, ki ne vedo, kam bi se pridružili, toda kot faktor ne pridejo v poštev. Imamo tri podporna društva, ki so precej na trdni podlagi, vendar pa bi bilo želeli, da bi se rojaki zanje nekoliko bolj zanimali. Podporna društva v tej deželi so za delavstvo tako velike važnosti, da bi jih ne smeli zanemarjati v nobenem oziru. Dokler smo zdravi in smo uposljeni, vsakdo kako pogreša tiste cente, ki jih prispevamo za asessment, v slučaju potrebe pa nam je podpora društev največkrat edina izdatna pomoč. Čul sem seimintja rojaka, ki se je omlaževalno izrekal o "podpornih društvih", češ, da je tisti denar, ki gre za asessment, bolje zapiti, kot pa ga pošiljati v blagajne jednot. Nekateri so plačevali že leta, pa so se potem navlečali, češ, saj nikoli nič ne dobijo, pa so pustili jednoto. Dogodilo so se slučaji, da je marsikdo, ki je odstopil iz podpore organizacije, par mesecev po odstopu zbolel, ali se poškodoval, pa mu je bila silna žal, ker je zapustil organizacijo. Kako prav bi mu prišla podpora. Nekateri so poskušali z zavarovalnimi družbami, ker so jih premotili sladkobesedni agenti z raznimi obljubami. V slučaju nesreče ali bolezni pa so morali že preumorni spoznati, da so bili prevarjeni. Jaz sam sem se skušil to. Zato priporočam, pustite zavarovalne družbe pri miru, pa se zavarujte pri dobrih podpornih organizacijah, kjer ste ravnopravni člani, sodelastniki organizacije. Pri poslovanju zavarovalnih družb nimate nikake pravice. O premoženju odločajo lastniki, ki špekulirajo

in delajo mastne dobičke s prinosi ljudi, zavarovanih v zavarovalnih družbah. Dobra podporna organizacija je vedno boljše, kakor vsaka zavarovalna družba. Spolnjuje pravila, pa ne boste nikdar oškodovani. Saj niso stroga, red pa mora biti. Zahtevajte od podpornih organizacij le to, kar vam gre, pa boste z njimi vedno zadovoljni. Sodelujte pri društvu, v katerega spadate, kajti vi ste del organizacije, soddgovoren za vse poslovanje. Kdor še ni član, naj ne odlašaj s pristopom.

V dobi zadnje epidemije smo imeli priliko čitati poročila o številnih slučajih rojakov, ki niso bili člani podpornih organizacij. Treba je kolekte za pogreb, vdoma in otroci pa ostanejo brez sredstev. Tako zanemarjanje s pristopom v društvo je neodpustljivo. Ravno tako smo čitali o smrti rojakov, ko so pustili društva pred nekaj meseci. Če že nastane tak prepad med teboj in društvom, da se ti zdi nepremostljiv, tedaj pristopi v kako drugo podporno organizacijo. Nikakor pa ne ostopi, če nisi član kake druge organizacije. To je nevarna igra zate, kakor tudi za tvojo družino. Dobe se brezsmiselnosti ljudje, ki živijo tjavendan, kadar imajo denar, ga razsipajo, v času bolezni pa so na ramah dobrodelnosti. Vsega tega ne bi bilo treba v toliki meri, če bi ljudje nekoliko več mislili na bodočnost.

Tudi za Slovensko rep. združenje delujemo po svojih močeh. Nabiramo prispevke v prid SRZ in delujemo na drugih poljih. Vemo, da je delo ravno sedaj nujno potrebno, kajti domovina potrebuje naše pomoči. Za dedščino stare Avstrije se tepejo grabežljivi sosedje brez oziroma na princip samoodločevanja narodnosti, ki žive na prizadetih teritorijih. Za samoodločevanje narodov, med njim tudi jugoslovanskih, mora biti koncentriran naš boj.

Naše ljudstvo v domovini je prestalo v zadnjih par letih velike težave, posebno v preteklem letu, ko se je vrglo v vso silo v boj proti trli Avstriji. Avstrija je padla v razvaline, toda boja še ni konec. Zato sedaj ni čas pometati puške stran, nego ostati v boju do časa, ko dosežemo svoje cilje. Tisoče je dala poobesiti in postreliti avstrijska vlada samo radi tega, ker so zahtevali svobodo za svoj narod. Tudi ameriški Slovenci so pomagali svojim bratom v domovini v tej borbi, toda zato ni bil noben ustrelen, kajti živimo v našem narodu prijateljski državi.

Slovenec v domovini kakor tudi v Ameriki smo po svojih močeh pripomogli do zavezniške zmage. Mnogi so bili v ameriški armadi, drugi so bili člani industrijske armade. Slovenski premogarji so prav gotovo storili svojo dolžnost, ravno tako so jo tudi drugi industrijski delavci. Poleg tega so slovenski delavci v tej deželi pomagali vladi s posojili in podpiranjem njenih institucij za pripomoček k hitrejši zmagi. Za protiuslugo pa imamo pravico zahtevati svobodo našemu narodu in drugim Jugoslovanom.

Mnogi rojaki nameravajo po sklenjenem miru obiskati rodno grudo. To pa bodo storili le v slučaju, če bo Jugoslavija svobodna. Ako ne bo, bodo nadaljevali svoj boj toliko časa, da bo premagan zadnji sovražnik združenja jugoslovanskih narodov v eno federativno republiko. Dokler ni dosežen ta cilj, se organiziramo še trdnješe, kakor smo bili dosedaj. Ne mislimo na nice sar drugega, kakor na borbo za pošteno rešitev našega programa. V tem boju nismo osamljeni, kajti predsednik Wilson je še vedno na naši strani. Demokratične stranke v zavezniških državah odločno nastopajo proti tajni pogodbi, ki dovoljuje Italiji jugoslovansko ozemlje ob Jadranskem morju. Italijanski imperialisti bodo imeli težko stališče in čim močnejši bo naš nastop, tem težje bo uresničiti aneksijske želje Italije. Prispevajmo za milijondolarški fond SRZ, kajti eksekutiva bo v stanu izvršiti veliko delo, če bo imela na razpolago dovolj velika sredstva.

Frank Troha.

S potovanja. — Iz Chicago me je odpeljal vlak proti mrzli Minnesoti, kjer se mi pa ni nič preveč dopadlo; dežela se mi je zdel preveč puščava in mrzla. Zanimivi so se mi zdele takozvani odprti rudniki (open pit), v katerih

kopljejo železno rudo v velikanski množini, kar s parnimi lopatami. Ti "open-piti" izgledajo kakor "ribenške sklajde" na vrhu je široka, potem pa vedno ožja dokler se ne pride "do dna". Pred božičnimi prazniki sem dobil iz Barbertaina sporočilo, da bi me "ongava mama" rada videla, pa sem jo ubral nazaj v Barbertain, O., radoveden, kaj mi bo dala za "prezent". Čakal sem zaman, vprašati jih pa tudi nisem hotel, da ne bi rekli, kako sem "smeden". Ker zopet ni bilo nič, sem na postaji vrgel nekaj drobiža železniškemu uradniku, za katerega mi je dal vzorni listek, pa sem se odpeljal proti Youngstownu. Mesto je precej prijazno, toda po dvanajstnem bivanju v njem sem jo odkrtil v "Iron City", zakajeni Pittsburg, Pa. Dne 7. januarja sem opazoval velikanski požar v tem mestu. Ob 5. popoldne se je začela velika razstrelba in takoj nato je izbruhnil požar iz petnadstropne hiše na Penna. Ave. Videl sem, kako je neko dekle skočilo iz drugega nadstropja, da se reši pred ognjem. Težko poškodovano so jo odpeljali v bolnišnico. Grozno je bilo opazovati nesrečnike na pomolu, ki so čakali na rešitev. Neki gasilec je padel z lestve, ko je skušal rešiti neko žensko. Bil je na mestu mrtve. Pri tem požaru sem prvič opazil, da kurijo gasilne brigadne s premočom in jih vozijo s konji. Premog povzroča mnogo dima, da je pogled na take velike strašnejši. Požar se je naglo razširil po vsem "bloku." Žrtve je bilo osem mrtvih in 18 poškodovanih. Škoda znaša nad 1,000,000 dolarjev. V poslopju, kjer se je dogodila eksplozija in pozneje požar, je bila velika zaloga filmov za premikajoče slike.

Obiskal sem tudi pittsbursko operno gledališče. Prvi večer peli "Aido", drugi večer "Faust" in tretji "Lucia". Najbolj mi je dopadla opera Aida, pa tudi ostale so bile dobre. Vredno je žrtvovati svetlobo, da človek vsaj užije nekaj duševnega razvedrila. Prišlo mi je na misel, kako navdušenje je v veliki dvorani ljubljanskega hotela Union povzročil oratorij "Smrt, vnebovzetje in kronanje Device". Odobravanje nad imeničnim nastopom ni bilo ne konca ne kraja. Da, naše ljudstvo ljubi lepo, umetno pesem. Upam, da se bo sedaj, ko bodo Jugoslovani združeni v eni državi, lahko več storilo za umetnost, in da si bo slovenska muza pridobila trdnjejši tal.

Ogledal sem tudi Slovenski dom v Pittsburghu, ki je napravil name zelo dober utis. Prostore mi je radevolje razkazal rojak Frank Golob.

Ker se bojim uredniških škarij, končam. Pa še drugič kaj. John Steblay.

MRS. HILDA EXLUND OBSOJENA NA 14 LET JEČE.

Chicago, Ill. — Minilo je že nekaj let, da je bila žena spoznana za krivo pred porotnim sodiščem v Chicago, če je ubila ali umorila svojega moža. Mrs. Hilda Exlund stara 41 let, ki je v oktobru lanskega leta zaklala svojega moža, ni bila tako srečna. Porotniki so pritrldili krivdo in obsojena je bila na štirinajst let ječe.

Exlundova je zapodila svojemu soprogu pet palev mesarskega noža v trebuh. Njen soproj je umrl na mestu. Priče so izpovedale, da je žena, ki je izredno močna ženska, skozi več let regularno pretepala svojega soproga, ki je bil slabotna človeče. Nekoč ga je celo potila s kropom.

Obtoženka se je zagovarjala, da je soproj zahteval denar za zganje. Ker mu ni hotela dati denarja, je nastal pretep, in da ne ve, kdaj in na kakšen način ga je sunila z nožem.

Po izjavi predsednika porote Walter G. Leiningerja so porotniki že pri prvem glasovanju potrdili krivdo.

Exlundova je bila stoiena, dokler se ji je čital pravorek. Ko so jo na odvedli v celico, je pa vzkliznila: "Štirinajst let! O, moj Bog! Štirinajst let!" Nato se je onesvestila in zdravniki so se trudili precej časa, da so jo spravili v življenje.

Uradni jezik v Bosni. — Sarajevski odbor Narodnega Veča je proglasil hrvaščino in srbiščino za uradni jezik v Bosni in Hercegovini. Latinična in cirilica sta enakopravni.

OTVORITEV MIROVNEGA KONGRESA.

(Nadaljevanje s prve strani)

ni generalni kongres v Versailles.

Ko je bila prva formalnost z voljivimi kongresnimi odborniki končana, je bilo predloženih več resolucij, ki so obsegale prve točke programa. Prva točka obsega odgovornost za vojno; druga: odgovornost za zločine, izvršene med vojno in tretja: zakonodajstvo glede mednarodnega delavstva, vsi evski socialni pravičnosti, higijsne razmere, medzno letvico in industrijalno zavarovanje tekom rekonstrukcije.

Vsa ta vprašanja se bodo obravnavala na tajni seji dokler ne bo zrela za javno sejo. Delegacijam je naročeno, da predložijo spomene glede vseh treh vprašanj. Opravilnik kongresa se glasi, da delegacije "petih valesil" zborujejo polnoštevilno na vseh sejah, medtem ko imajo ostale države svoje odbore ali komisije stalno na sejah, dočim pridejo vsi skupaj le takrat, kadar se bo govorilo o vprašanju, ki se tiče vseh.

Kar se tiče odgovornosti za vojno, je Clemenceau rekel, da ima poročilo dveh odličnih juristov o krivdi bivšega nemškega cesarja in vsak delegat dobi po en izvod poročila.

Nato je Clemenceau naznanil, da se vrši druga plenarna seja v ponedeljek, ki se bo bavila z ligo narodov.

Srbija je dobila tri delegate. Pariz. — Na petkovih preliminarnih seji se je razpravljalo o protestu nekaterih držav, ki so se čutile prikrajšane na zastopstvu. Protesti so deloma vpoštevani in zaključeno je bilo, da dobi Srbija tri delegate in Belgija ravno tako tri. Arabija je tudi dobila pravico do enega delegata. S tem je bilo vprašanje zastopstva na mirovnem kongresu rešeno.

Poroča se, daširavno uradno se potrjuje, da nimajo posamezni delegatje, temveč vse delegacije po državah en glas pri glasovanju na kongresu. Daje je baže sklenjeno, da se predlogi sprejemajo soglasno. Ako je to res, tedaj lahko en sam delegat iz Siam ali katere druge neznatne države zavleče vsako zadevo, če glasuje proti.

Uradna jezika na kongresu bo sta angleški in francoski, Italijani in Japonci so zahtevali, da se priznajo vsi jeziki, to je da vsako lahko govori v svojem jeziku, kar je bilo zavrnjeno. Večina delegatov razume angleško ali francosko in vsled tega je menda utreženo vsem s tema dvema jezika.

Na zadnjih preliminarjih sejah je vsakdo govoril v svojem jeziku, ali ker so večinoma govorili Wilson, Lloyd George in Clemenceau, je bilo slišati le angleščino in francosčino in medtem so drug drugemu tolmačili. Orlando ne razume angleškega. Dva Japonca nista na treh sejah spregovorila niti ene besede.

UMOR LIEBKNECHTA JE POVZROČIL NOVE BOJE.

(Nadaljevanje s prve strani)

vo truplo pa leži v skromni mrtvašnici, okrog katere stoji močna straža. V strahu pred spartakiisti demonstracijami bodo truplo najbrž skrivaj pokopali.

"Freiheit", glasilo neodvisnih socialistov, je edini list, ki je obsojil umor in položil krivdó na rame Eberta in Scheidemann. Vsi drugi listi so izrazili veselje nad smrtjo spartakiisti voditeljev. Se celo socialistični "Vorwaerts" je pisal, da je Liebknecht "dobil, kar je iskal." Klerikalna "Germania" piše, da je bila "kazen božja." "Freiheit" obtožuje vlado, da je nalašč vprizorila gonjo na Liebknechta in Rezo in ju vodila po ulicah, da sta lahko prišla v roke pijane drhali. Dalje toži omenjeni list, da so Liebknechtu dali priliko za beg samo zato, da so potem streljali vanj izza njegovega hrba.

Strajk na Poljskem.

Varšava, 19. jan. — Gen. Pilsudski in pianist Paderewski sta se dogovorila glede reorganizacije kabineta, da bodo imele poleg socialistov tudi druge stranke vstop v ministristvo. Pilsudski ostane arhovni poveljnik armade in Paderewski prevzame predsedniško kabineto. Socialistom pa ni te po volji in zagrozili so z generalno stavko, ako se količjak spre-

meni njihova vlada pred volitvami za skupščino, ki se vrše prihodnji mesec. Položaj je kritičen. London, 19. jan. — Iz Stockholma poročajo, da so ruski boljševiki okupirali vso Kuronsko. Vse kaže, da je njihov namen invadirati Prusijo in pomagati nemškim spartakovcem do zmage.

Neko drugo poročilo pravi, da imajo boljševiki kitajske in korejske čete za potlačanje protirevolucionarnih izgrezov.

Breškovskaja v Kanadi.

Victoria, B. C., 19. jan. — Katarina Breškovskaja, "mati ruske revolucije", je prišla semkaj iz Orijenta.

"Rusija se ne bo nikdar več uklonila temnim silam, pa naj pridejo odkoder hočejo", je rekla. "Rusija mora imeti besedo na mirovnem kongresu in svojim pravicam se ne bo odrekla."

Pred viharjem na Španskem.

Madrid. — Ministrski predsednik Romanones je izjavil v petek pred časnikarskimi poročevalci, da je položaj v Kataloniji tako slab, da je pričakovati najhujšega.

Vlada je suspendirala ustavne pravice v Barceloni in proglasila obsečno stanje.

Rebelni duh med francoskimi vojaki.

Washington, D. C. — Senator Hollis, ki se je pravkar vrnil iz Evrope, pravi, da je boljševizem postal že prava nevarnost za zapadno Evropo. Na Španskem lahko strmoglavijo vlado vsak čas. Na Portugalskem je bila komaj potlačena ena revolucija, a že se kuha druga. Na Holandskem in v Švici kipi. Na Frantskem ima vlada polne roke dela, da zatre rebelno gibanje v armadi. Vojaske čete se neprenehoma selijo iz kraja v kraj in preprečijo njih mešanje, da na ta način preprečijo razširjanje "kužnih idij."

Ameriške vesti.

PROFITI MESARJEV.

(Nadaljevanje s prve strani)

Mesarji plačujejo izredno visoke mezde sami sebi kot voditeljem podjetja in drugim prvim uradnikom, kar seveda znižuje profit. Na pr. Thomas E. Wilson prejema \$125,000 na leto.

Mr. Chase je izjavil, da so vknjižbe v knjigah tvrde Armour & Co. dokazale, da je tvrdka dajala denar, da so bile zakonske predloge predložene legislaturi.

Take vknjižbe so bile po njegovi izjavi od \$500 do \$1500, vse skupaj so pa znesle \$50,000.

Mr. Hugh McIsaac je pričal, da so vknjižbe pokazale, da so mesarji prispevali v volilni sklad za izvolitev Taggart iz Kansasa in James Manna iz Illinoisa.

Senatorja France iz Marylanda in Gronna iz Južne Dakote sta izpraševala A. P. Adamsa. Njegovi govori pokazujejo, da živilska uprava ni podvela potrebnih korakov, da zniža profit mesarjev.

Kot jegulja gladki advokat Veder, ki zastopa mesarske interese, je z bobnečimi frazami izjavil, da mesarji pozdravljajo preiskavo in da bodo lahko v sredo že zaslišani kot prič. Izjavil je, da zastopa le tvrdko Swift & Co.

CENA PREMUGU NAJBRŽ PADE.

Washington, D. C. — Kurivna uprava pričakuje, da padejo cene mehkega premoga in koku, ko odpravi maksimalne cene in razdelitev premoga po pasovih.

Maksimalne cene bodo odpravljene s prvim februarjem.

Kurivni upravitelj Garfield izjavlja, da so premogove zaloge takoj velike, da se ni bati pomanjkanja premoga, čeprav pride mrzlo vreme.

Kurivna uprava naznanja, da so odpravljene omejitve za razdelitev mehkega premoga v pristaniščih Michigankega jezera.

ZNAMENITA RUBENOVA SLIKA V OGROJELO V OGNJU.

Montreal, Can. — Požar je uničil rimskokatoliško cerkev v Chicoutinu. V nji je bila originalna Rubenova slika, ki so jo cenili na \$100,000.

VOZNIKI SO ODGLASOVALI ZA STAVKO.

Chicago, Ill. — Organizirani vozniki so glasovali v soboto, da danes zjutraj zastavkajo, če jim go-

spodarji ne predložijo boljših poudob.

Vozniki zahtevajo povišanje meze in gospodarji so precej trdovratni naupam njihovim zahtevam.

35 družin postavljenih na ulico.

New York, N. Y. — Pet in trideset družin je v neki veliki apartamenti hiši zahtevalo, da dobi skozi šest ur na dan gorko vodo. Hišni posestnik je zahtevu odklonil in stranke so ustavile plačevanje na jennine.

Hišni posestnik je vložil tožbo in družine so bile na postaven način postavljene na ulico.

SVETOVNI SKLAD ZLATA ZA IZMENJAVO.

Washington, D. C. — Finančni svetovaleci zavezniskih vlad se razgovarjajo o ustanovitvi svetovnega sklada zlata, ki naj služi pri izravnavi izmenjavalnih transakcij. V tem skladu bo za več sto milijonov dolarjev zlata.

Za vpisovanje kredita uvedejo takšen sistem kot pri ameriški zvezni rezervi.

EKSPLOZIJA S SILOVITIM UČINKOM.

Boston, Mass. — Na vogalu Commercialne ulice in Kearnyjevega štirikotja je eksplodiral kotel skoraj poln sirupa. Devet oseb je ubitih in nad 50 ranjenih.

Vzroki za razstrelbo še niso dognani, toda sodijo, da so se v kotlu vrhu sirupa nabrali silni plini, ki so povzročili razstrelbo.

BANKE V ALTOONI NE BODO IZMENJALE ČEKOV ŽELEZNIŠKE DRUŽBE.

Altoona, Pa. — Bančna zveza v Altooni je sklenila, da banke v Altooni ne bodo več izmenjavale čekov, s katerimi izplačuje Pennsylvania Railroad družba svoje uslužbenec. Vzrok temu je, ker so čeki napravljeni na banko v Philadelphiji in na račun "A."

TATOV SO ODNESLI \$3,000.

Pittsburgh, Pa. — V vzhodnem mestnem distriktu so tatovi obiskali tri hiše in odnesli za \$3,000 srebrnine in \$145 v gotovini.

\$10,000 NI DOSTI NA LETO.

Springfield, Ill. — Sodnik Geo. A. Cooke pravi, da višji sodnik ne more izhajati v teh hudih časih z \$10,000 plače na leto. Zahvalil se je za službo in postal zopet advokat, ker mu advokatura več nese kot služba višjega sodnika.

ZNAMENJE ČASA.

Uniontown, Pa. — Kljub temu, da so se delavske mezde povišale, se je število siromakov pomnožilo v ubožni hiši.

POGLOBLJENJE NAVPIČNEGA RUDNIŠKEGA VHODNIKA.

Cripple Creek, Colo. — Blue Flag Gold Mining kompanija je pričela poglobljati glavni navpični vhodnik na Raven Hillu do globočine 1.400 čevljev. Zdaj je vhodnik le 1.227 čevljev globok.

OBRAVNAVA PROTI ČLANOM I. W. W. V SACRAMENTO KONČANA.

Sacramento, Cal. — Na zveznem sodišču je končala obravnava proti 46 članom I. W. W., ki so bili obtoženi zarote. Porotniki so spoznali vse krivim.

Porotniki so se umaknili ob 4:35 popoldne v sodniško v dvorano so se vrnili ob šestih zvečer.

Gdč. Theodora Pollock je edina ženska med obtoženci. Pravorek ni nanjo napravil najmanjšega vtisa, ki so ga ostali obtoženci sprejeli smehljaje. 43 obtožencev, ki niso bili zastopani po advokatih, so peli "In Union There is Strength" z napevom "The Battle Hymn of the Republic", ko so zapuščali sodniško dvorano.

DELAVSKI KONGRES V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Odsek za rezolucije je vprašal, da naj mu kongres dovoli več časa za študiranje rezolucij, kajti v njegovih rokah se nahaja že nad sto rezolucij. V tem smislu stavljen predlog je dobil 283 glasov, proti je glasovalo 204 delegatov.

Ker je bilo poročilo odseka odloženo, je bilo dosti časa za razpravo, ki so ga izražali radikalni in konzervativni elementi.

Predsednik Nolan je v daljšem govoru kritiziral tiste lažnjive dnevnike v Chicagu, ki prinašajo

najgorostnejše laži in sumničenja o kongresu, da znižajo učinek kongresa za stvar, radi katere je bil sklican.

Neki delegat je stavil predlog, da se izključi časnikarske poročevalce iz dvorane, ker so poročila lažnjiva o dogodkih in razpravah na kongresu. Predlog je na glasovanju propadel. Med delegati so dvakrat pobirali denar. Za "Mooneyjevo obrambno ligo" so nabrali \$1,000, za kongresne troške pa \$600.

Delegat Greene, član "Mooneyjeve obrambne lige", je poročal, da je liga že do sedaj izdala nad \$300,000 v obrambne svrhe.

BANDITJE SO ODNESLI \$8,000.

Cleveland, O. — Trije banditje so odvzeli superintendentu in blagajniku National Biscuit kompanije torbice, v kateri je bilo \$7,000 do \$8000. Uradnika sta bila na potu na banko, da vložita denar. Banditje so ušli, čeprav je bil rop izvršen pri belem dnevu in sredi mesta.

PREDLOGA ZA PRISTANIŠČNE NAPRAVE SPREJETA.

Washington, D. C. — Zbornica je sprejela predlogo za pristaniščne naprave in regulacijo rek z 228. proti 91. glasovom. Kongresnik Frear iz Wisconsin je stavil predlog, da se predloga vrne odseku z navodilom, da naj se izda za pristane in reke le \$12,000,000. Njegov predlog je bil odklonjen.

Predloga določa \$26,000,000 za regulacijo rek in pristaniščne naprave.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Kašelj

najvebo pri otrocih ali odraslih se ne sme nikdar zanemariti! Kašelj je znak prehlajenja in ga je treba takoj lečiti. Nikoli vam ne bo žal vzeti

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za Pljuča), ki je zelo prijetno zdravilo proti kašlju, prehladu, bledu, hripavosti in kašdar v grlu boli. Zelo priporočljivo je za novorojenčke, otroke in odrasle. Cena 25 in 50 centov v vseh lekarnah.

Severov Almanah za Slovence za leto 1919 je gotov in pripravljen za razpečevanje v vseh lekarnah ali pa naravnost od

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Rojaki pozor!

Cenjenim rojakom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO., INC. z glavnico \$100,00 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bode vzelo 10 gledališč v letu 1919, od katerih se sedaj že lastuje dva in imamo dva pod arom. Za vse te stvari je pa potrebno veliko denarja. Družba sedaj nudi naprodaj svoje delnice po zelo nizki ceni \$1.00 vsaka. Dobiček je preračunjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po natančnejša pojasnila na naslov:—

Mr. John Bahorich, 129 Bakerswell Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaa s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Herminie, Pa.

Cenjeni rojaki pozor!

Cenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonde ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registrirano), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po pošti ali drugi pošiljavi. — Pošljite na naslov:—

Mr. John Bahorich, 129 Bakerswell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna

Podperna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrat, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESK.

Jože Ambrožič, predsednik, Box 381, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Zelenhauer, Box 276, Harborton, Ohio.
Jos. Radlisch, Box 452, Smithton, Pa.
Frank Semrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pietsch, Box 436, Bridgeville, Pa.
ANTON RADLISCH, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Groes, Kans., za Jugoslopd.
Leo Kukar, Box 246, Gilbert, Minn., za severozapd.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jože Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Jos. Kalan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trifol, Jos. Skuh, Mary Udevit.
Joška Oven.

VRHOVNI ZDRAVNIK: (še ni izvoljen): Jos. Zavertnik.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jos. Zavertnik.
POZOR! — Vse denarne pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse sadovne bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega odbora v gl. uradu.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi dopisi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: Jože Ambrožič, Box 381, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincencu Canjarju.
Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Potrebujemo 100 stalnih rudarjev za delo v rudnike Jamison Coal & Coke Co.

Zagotovi se stalno delo, stalnim in dobrim rudarjem, ki žele imeti stalno delo v tem letu.

Rudarji: Imejte na umu, da je že veliko številno rudnikov za premog skoro prenehalo s svojim delom, še posebno v državi Ohio, Illinoisu in drugih krajih in to je več ali manj vzrok podpisanega premirja.

Sicer se pa v naših premogokopih dela in se bode delalo še neko število let. Premirje nima nobene zapreke pri nas. Ako ste vi stalen delavec, in gledate za svojo bodočnost v tem letu, je to torej v vašo lastno korist, da se izglasite osebno pri superintendentu pri katerem sibi slededih rudnikov:

JAMISON MINE NO. 1. LUXOR, PA.
JAMISON MINE NO. 2. HANNASTOWN, PA.
JAMISON MINE NO. 4. CRABTREE, PA.
JAMISON COAL & COKE COMPANY.

Ako pa vam ni mogoče priti direktno sem, tedaj pišite.

IŠČE SE SLUŽKINJO.

V službo se sprejme Slovenka, katere bi hotela opravljati hišna dela in skrbeti za tri otroke, ter skrbeti za vse gospodinjstvo v hiši. Plaša po dogovoru. Na starost se ne ozira. Pridite osebno ali pa pišite za vse nadaljše informacije na moj naslov: John Bahorich, P. O. Box 146 Oakridge, Pa.

Trgovce s vsakovrstno zlatino se priporoča vsem slovenskim rojakom dobra in točna potreba. Pišite v vašem jeziku. Naslov je:

M. POGORELC,
7 W. Madison St.,
Room 605
CHICAGO, ILL.

Vesti iz stare domovine.

(Iz ljub. "Slovenca", 11. okt. 1918.)
JUG. CAS. URAD, WASHINGTON, D. C.

Interpelacije poslancev Jugoslovanskega kluba. — Poslanec dr. Vrstovšek in tovariši so interpelirali radi zaplenjenosti željeznice po vojni upravi v okrajih Gornji Grad, Slovenj Gradec, Marenberg in Šoštanj. — Poslanec Vrstovšek in tovariši so interpelirali prehranjevalnega ministra Paula radi pristanskemu postopanju komisije za presojo cen v Mariboru pri oddaji mnenja. Interpelacija navaja slučaj Franciške Gradišnik in Voglar v Črnelušaku. — Poslanec dr. Vrstovšek in tovariši so interpelirali notranjega ministra radi neupravičene porabe uradnega stanovanja pri okrajnem glavarstvu v Mariboru po namestniškem svetniku dr. Adamu Weissu-Scheibenburgu v ministru za socialno skrb. — Posl. dr. Benkovič in tovariši so interpelirali domobranskega ministra radi političnih preganjanj uslužbenecv trboveljske premožopne družbe, posebej ključavničarja Trotovška. — Posl. dr. Benkovič in tovariši so interpelirali ministra za socialno skrb radi ureditve prispevkov v provizijsko blagajno trboveljske premožopne družbe. — Poslanec Spinič in tovariši so interpelirali notranjega in trgovskega ministra radi vpostavitve telefonske zveze v okraju Volosko-Opatija in v drugih okrajih Istre. — Posl. Spinič in tovariši so interpelirali notranjega ministra, ali hoče boljše skrbeti za učitelje ljudskih šol. — Posl. Spinič in tovariši so interpelirali ministrskega predsednika radi izpolnitve obljub danih glede preskrbe otrok v okraju Opatija-Volosko in radi izplačevanja obljubljenih podpore iz fonda "Kinderaufs Land".

Ljubljanska cenzura. — Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korosec je prejel za svojo intervelencijo zaradi ljubljanske cenzure od notranjega ministra Gayerja pismo, iz katerega povzemamo: "S cenjenim dopisom od dne 10. in 23. septembra t. l. ste se, velečastiti gospod, pritožili radi postopanja ljubljanske cenzurske oblasti in v podkrepitev svoje pritožbe ste poslali mi nekaj zaplenjenih člankov iz "Slovenca". Te članke sem dal proučiti in moram sedaj konstatirati, da so cenzurske odredbe ljubljanske policijske direkcije v nekaterih slučajih gotovo segale predaleč. Za zaplenbo člankov "Odprti arce, odprti roke" v Slovenca šte. 216 in članka pot k miru v šte. 210 in članka Slah dovtip v šte. 212 ni po obstoječih cenzurnih določilih bilo nobenega povoda. Člankov pred delegacijami in Zbirajmo svoje moči ter Trumbić o jugoslovanskem vprašanju ni bilo treba v celoti zapleniti in policijske direkcije bi se bila morala na to omejiti, da izloči samo tista mesta, ki po danih cenzurnih načelih niso primerna za objavo."

Umrl je za španjolk kosp. Josip Trobešček, posestnik na Lokah v Tuhinju. S svojo inteligentno in vztrajnim delom za koristi kmetu je izredno mnogo pripomogel k organizaciji stranke. Vse njegovo delo je prevečalo poštenost.

Umrl je danes v 91 letu starosti posestnik Matija Dolničar, oče znane družine Dolničarjev iz Šmartne ob Savi.

Umrla je v Št. a. Južna na obilnijskem gospa Matija Repovš, roj. Klajš, trgovka, stara 26 let.

Narodni davek. Gospod ravatelj Ivan Hribar je poslal Narodnemu svetu kot narodni davek znesek 1000 K ter je opremil svoj prispevek s sledečim dopisom: "Narodni svet je najvišja naša institucija. Ako naj se držim ideologije, katere smo se privadili tekom sedanjih vojn, nazval bi ga naše vojni ministristvo. Saj ima voditi borbo našega naroda za njegova prava, za svobodo, samostalnost in neodvisnost. Ta skrb je mogoče le, ako Narodni svet razpolaga z orodjem, kar je že nekdanji vojskovodja Piccolomini proglasil za glavno možnost vojskovodje. Denar je to, denar in zopet denar! Kje naj ga Narodni svet vzame? Vojni posojil ne moren in pisati, davkov ne sme pobirati. Naj mu torej narod posoda sam od sebe, naj mu plačuje davke prostovoljno."

Španska bolezen v zavodih sv. Stanislava se je strašno razširila. Umrl je danes zjutraj profesor Rebol, dolgo bolan leži prof. pre-

fek Pečkaj. Oboleli so nadalje Pengov, Diakov pa 108. Štirje so že umrli. Usmljenke in uslužbenici so večinoma bolni, tako dani skogo nikogar za potrebo.

Španska bolezen in železnice. — V železniško ministristvo prihajajo neprestano poročila, da se vedno bolj množijo španska bolezen med železniškimi uslužbenici. Posebno so prizadeta ravateljstva Pizen, Praga, Krakov, severna in južna železnica. Vsled tega se mora z gotovostjo računati s tem, da se bo v najbližjih dneh železniški promet znatno omejil, dokler bolezen ne bo v toliko ponehala, da bo dovolj osebja na razpolago. — O omejitvi železniskega prometa poroča e. kr. korespondenčni urad: Občutno pomanjkanje lokomotiv in premoga in zelo številno obojenje železniških uslužbenecv je železniske uprave prisililo, da bodo v najkrajšem času znatno omejile promet brzovlakov in osebnih vlakov. Omejitev se bo pričela 20. oktobra in bo trajala 4 tedne.

Železniska nezgoda. — Na postaji Ribnica-Brezno sta trčila dne 6. oktobra zjutraj dva vlaka. Poškodovan ni bil nihče, škoda neznatna. Vlaki so imeli vsled tega do 4 ure zamude.

Radi razširjene epidemije influence je odredil mestni magistrat ljubljanski spozornost s e. kr. dežel. šolskim svetom, da ostanejo vse srednje šole, kakor tudi javne in zasebne ljudske šole in otroški vrtci v Ljubljani zaprti še nadalje, in sicer do vstevskega 3. novembra.

Umrla je dne 9. t. m. mag. tajnika Jančigaja mati Marija Jančigaj. Sledila je v smrti dva dni pozneje svojemu svaku Ig. Berglezu. Res, tragičen slučaj v rodbini. Bila je blaga žena, naj v miru počiva.

Mestni magistrat ljubljanski je izdal razglas štedenja z elektriko in plinom. Občinstvo se opozarja, da naj se strogo drži teh predpisov, sicer bo ostala Ljubljana po zimi brez luči. Prijave za napeljava elektrike in plina se ne sprejemajo več do spomladi prihodnjega leta.

Velika jatvina v Trstu. — V manufakturno trgovino Rustja na Acquedottu v Trstu se vlonili tatovi in odnesli za 60.000 kron blaga.

Ponarejevalstvo za živežne izdelke so odkrili v Trstu. Ponarejevalci so imeli urejeno celo tiskarno. Zapri so vrsto moških in ženskih oseb.

Smrtna nesreča v burji. — 9. t. m. je močna burja v Trstu na Voljaškem trgu podrila na tla Antonijo Visintin s tako silo, da je žena obležala nezavestna. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer je pa kmalu izdihnila.

Prehrana. — "Freie Stimmen" poročajo v šte. 225, da je prišlo zadnji čas v Beljak pokvarjenih klobas v vrednosti 700.000 kron. Kdo je kriv, kdo nosi škodo? — Beljaški odbor za prehrano je odstopil, ker se vlada ne zmeni dosti za to, da bi pomagala stradalajočemu prebivalstvu.

Narodni Listy izidejo zopet. — Narodni Listi so naznanili oblasti, da bodo od 19. oktobra naprej zopet izhajali. V svoji vlogi so navedli, da je vlada sprejela načela predsednika Zjedinjenih držav Wilsona in da je Husarek sprejel sam odločbo narodov. To se mora pokazati tudi v dejanjih. Nato razvija vlada politični program lista, ki se krije s stališčem čeških poslancev, navaja urednike ter prosi, da vzame vlada to naznani lo na znanje.

Italija in Jugoslani. — Ministrski predsednik Orlando se je v svojem zadnjem poročilu v italijanski zbornici pečal tudi z odnosi naproti Jugoslovonom ter je rekel med drugim: 21. aprila 1918 je sklenila Italija s češkoslovanskim odborom konvencijo za ustanovitve ene češkoslovanske legije, ki se bori na italijanski fronti. To je enako priznanju fakte češkoslovanske vlade. Prijateljski odnosi med obema narodoma bodo obstajali tudi po vojni. Italija postopa enako tudi z Jugoslovani, ki se bore za svoje neodvisnost.

Jugoslovanske legije na italijanski fronti so močne 82.000 mož.

Spletke proti pravicam avstrijskih narodov v inozemstvu. — Haag, 10. okt. Tudi to, da hoče Wilson objektivno in idealno izpeljati narodno načelo. Ravno tako gotovo je pa tudi, da so ekstremni enostranski šovinisti Wilsona informirali popolnoma napačno in ga naravnost neverjetno krivo pončili o narodnih razmerah v

monarhiji. Kakor hitro bo Wilson prejel ali pozneje spoznal prave in dejanske razmere, bo brezdvomno sam zavrnil šovinistična stremjenja gotovih narodov v monarhiji v prave meje. — Tudi to poročilo ne bo našim dobrim prijateljem nič pomagalo. V Zdr. državah živi veliko Slovanov iz Avstrije in Ogrske, ki so že leta in leta ameriški državljani, toda pozabili tudi v svobodni Ameriki niso, kako sijajno se v naši monarhiji godi narodom druge vrste.

Pred novimi persekucijami? — Osejški Jug poroča: Poslanei v Zagrebu so dobili iz Srema v Slavoniji vesti, da popisujejo vse tiste, ki so bili v začetku vojske v ječi ali internirani. Vse se povprašujejo, kaj naj to pomeni. Vse to so sporočili banu Mihloviću, ki je na pristojnem mestu interveniral. Te mere so brezdvomno v zvezi z novim položajem na Balkanu.

O bodočnosti Avstrije je pisal "Journal de Geneve", da ne kaže Nemčije okrepiti z 10 milijoni Nemcev. List "Victoire" je odgovoril: V poštev pride moreniti največ sedem milijonov Nemcev iz alpskih dežel, kar je približno toliko, kolikor bo izgubila Nemčija ljudi, ker mora odstopiti francoska, danska, poljska ozemlja. Nemci na Češkem ostanejo v bodoči neodvisni češko-slovaški državi, ker je razdelitev Češke popolnoma izključena. Tudi se ni treba bati, da bi države, ki se bodo ustanovile iz Avstrije, in posebno češka država, zašle v gospodarsko sužnost, kakor je omenil "Journal de Geneve". Nove države osrednje Evrope, Poljska, Češka, Velika Rumunija, Jugoslavija bodo pametne dovolj, da se spopazumejo in sklenejo zvezo v varstvo svoje gospodarske neodvisnosti.

Umetnostna razstava v paviljonu R. Jakopiča se otvori jutri, dne 12. t. m. ob 11. uri dopoldne.

Osmutek slovenskega narodnega gospodarstva. Napisal dr. Milko Brezigar, založila in izdala "Omladina" v Ljubljani. — Dr. Brezigar je izdal knjigo o našem slovenskem gospodarstvu, ki bo spopolnila vrzel v naši književnosti. Delo je posvečeno dr. Antonu Korosecu, izvršitelju jugoslovanskega testamenta. V uvodu podaja pisatelj splošen pregled naših slovenskih dežel. V prvem delu pride k programu našega narodnega gospodarstva in govori o samoodločbi narodov, nacijona liziranju industrije, obrti in trgovine, probuji ustvarjanju sil, o plačilni bilanci, zemljedelstvu, agrarni reformi, o odnosih s Hrvatsko-Slavonijo, o industriji, obrti in trgovini o produkciji in prometu pred vojsko, o produkciji naših dežel, o zunanji trgovini, o socialnih načelih narodnega gospodarstva, o zadržkih v splošnem. V drugem delu pa o zemljedelstvu, industriji, obrti in trgovini in denarništvu na Slovenskem v podrobnostih. Knjige ne bo mogel noben naš gospodarski in kulturni delavec pogrešati. V njej odseva bogata strokovno znanje pisatelja in iskrena ljubezen do naroda. Podaja nam čisto nove smerice v našem narodno-gospodarskem življenju.

Aprovizacija: Proti izkaznicam dobe stranke pri tej razdelitvi po 10—12 kg krompirja, po 34 vin. kg. 14 kg masti, po 64 K kg. 14 kg praških klobas, po 8 K kg. na osebo.

Umrli so v Ljubljani: Marija Skubic, služkinja, 35 let. — Terezija Žitnik, služkinja, 20 let. — Evgenija Fröhlich, zasebnica, 70 let. — Olga Baucer, poštna praktikantinja, 19 let. — Marija Sedlak, zasebnica, 70 let. — Marija Živice, mestna uboga, 75 let. — Helena Jare, hči poslovođa, 9 let. — Olga Božić, hči železniskega uslužbenca, 2 leti in pol. — Marija O. man, bivša sortirka v premožopu, 19 let. — Lujiza Modolo, trgovčeva vdova, 65 let. — Emilija Stocker, trgovka, 49 let. — Margjeta Zgone, vdova užitniškega paznika, 61 let. — Ivan Terčič, železničarjev sin, 2 meseca. — Anton Prime, poljski duinar, 52 let. — Marija Čamer, tob. tov. delavka, 30 let. — Martin Pogačnik, poljski duinar, 71 let. — Danilo Cirman, dijak, 14 let. — Albina Burtnik, kočarjeva hči, 19 let. — Andrej Rus, posestnik, 51 let. — Jorap Pečkaj, dijak, 16 let. — Ana Roth, bivša kuharica, 71 let. — Angela Pintar, premožarjeva hči, 5 let. — Drago Camere, sin dež. pisarn. nadoficijala, 1 leto. — Jakob Vidmar, gostilničar in posestnik, 59 let. — Ivan Gschmeidler, železn. strojevodja v p. 72 let. —

Neža Kralj, kuharica, 63 let. — Antonija Škoda, posestnikova hči, 18 let. — Albina Bracelnjak, žena železn. pristava, 26 let. — Pavla Zolnar, narednikova hči, 9 mesecev. — Franc Soldat, hčilec, 48 let. — Makso Žerjav, zasebnik, 41 let. — Marija Jančigaj, zasebnica, 64 let. — Zofija Šloser, hči tovarn. mizarja, 6 let. — Marija Maurer, žena obratovovodja, 42 let. — S. Melanija Kolar, usmljenka, 31 let.

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.
(Nadaljevanje.)

Nekega popoldne sem sedel na jarku pri hosti in prebirati razna pisma, ki jih je mati imela od doktorja Kavesa. Mimo mene je prišel on, in dasi ne ogovarja nikogar, sicer, se mu je zdelo menda čudno, da tak človek bere, kakor sem jaz. Vprašal me, kaj imam, in ker mi je bilo ravno po nenedoma neko pismo padlo na tla, ga pobere in pogleda. Bilo je pismo doktorjevo moji materi, ko še nista bila poročena. Ne vem, kako je to, vsakega drugemu človeku bi bil list izpulil iz rok, njemu ga nisem. Komaj je papir pogledal, so ga izpreletavale barve, čudno me je pogledal in vprašal:

"Kje si to dobil, človek?"
"Zakaj to vpraša, zakaj je prebledel?" sem mislil in naenkrat se mi je posvetilo: zdelo se mi je, da je meni nekaj podoben; nihče ni vedel, kdo niti kaj je! Nihče drug ne more biti! In rekel sem: "Doktor Kaves, dajte pismo nazaj!"
"Kako veš ti moje —?"
"Ime? — O to je lahko! Kako ne bi sin Magdalene Strugove vedel imena svojega očeta?" sem dejal.

Tako sem spoznal njega in on mene. Od istega časa sem mu bil kakor slaba vest. Zbadal sem ga, kjer sem ga dobil. Spoznal sem,

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Zbudil jo je in šla sta v vas, kamor ni bilo več daleč. Noč je bila krasna, tiha. — Stari kmet je šel naprej, da je kazal pot; Zagloba pa, delač, se, kakor da moli očenaš, je momljal z zamolklim glasom:

"O, gospod Bog, usmili se nas grešnikov... Vidiš, gospodična!... Sveta Devica... Kaj bi bila učinila, ko bi ne imela beraške obleke?... Kakor v nebesih, tako na zemlji... Jesti dobiva in jutri nameram, da bi šla peš... se peljeva v Zlatonošo, Amen, amen, amen... Mogoče, da pride Bohun nama na sled, ker ga ne prekanijo najine zvijače... Amen, amen! Toda prepozno bo, ker v Prehorovki se prepeljeva čez Dnjeper ter dospeva k hetmanom... Zleč otroku božjemu ni strašen... Amen... Tu bo čez par dni ves okraj v ognju, kakor hitro se knez dvigne za Dnjeper... Amen... Da bi jih kuga zadušila... Slišiš, gospodična, kako tulijo tam pod kovačnico? Amen. Hudi časi so prišli za naju, toda bedak naj bom, če te ne prepeljem srečno, čeprav bi imela bežati prav do Varšave...
"Kaj tako mrmra, oče?" vpraša ga kmet.
"Nič, samo molim za vašo srečo. Amen, amen."

"Evo, tu je moja koča..."
"Hvala Bogu!"
"Na vekov veke."
"Prosim na kruh in sol."
"Bog vam povrni!"

Nekaj časa pozneje se je krepčal berač že z okusno bravino, in si zalival grlo z medico. Drugo jutro zgodaj se je peljal s fantinom na vozu v Zlatonošo, spremljan od tolpe prostakov, oboroženih s sulicami in kosami.
Pot jih je peljala preko Kavrajca, Črnobaja in Krapivine. Potoma so videli, da vre povsod. Kmetje so se oboroževali: v kovačnicah so kovali kovači od zore do mraka orožje; samo ime kneza Jeremije jih je zadrževalo, da še niso pričeli vstaje. Medtem pa je za Dnjeperm nevihta že grozno razsajala. Novica o korsunski zmagi se je raznesla kakor blisk po vsej Rusiji. Narod je vstajal in se pripravljaj.

V.

Bohuna so našli vojaki drugo jutro, po begu Zagloba, na pol zadušene v suknji, s katero ga je ognil gospod Zagloba. Ker ni bil težko ranjen, je kmalu prišel k zavesti. Spomnil se vsega, kar se je zgodilo, je zopet zhenel, — rjovel kakor divja zver, krvavil si roke ob lastni krvavi glavi in z nožem grozil vsem, da še vojaki niso smeli blizu. Naposled, ker ni mogel sedeti pokoneu na sedlu, ukaže privezati med dva konja židovsko zibelj, v katero so ga posadili, ter počene konje v divjem diru proti Ljubnu, misleč, da sta jo begunec popihala tja. Ležeč v gugalnici na pernici, oblit s krvjo je divjal po stepi kakor volkodlak, ki beži pred solnčnim svetom nazaj v mogilo. Za njim pa

da to ni prav, pa drugače, sem mislil, da ne morem delati.
Se manj je bilo prav, da sem sovražil njegovega sina Marijana, ki ga ima menda iz katerega drugega zakona. Zato me je Bog kaznoval snoči."

Dalje deseti brat ni mogel govoriti. Zakašljal je in kri mu je šla skozi usta. Lovre mu je pomagal, da se je usedel.
"Le pojdi, bratranec! — Rad bi bil zdaj sam. — Po duhovna bom poslal, da poravnam posvetnosti! Reci mojemu očetu, naj pride k meni! — Poizvedi, če sem Marijana zelo poškoval. — Bog ne daj! — V jezi se je zgodilo in brez premisleka!"
Lovre mu obljubi, da bo vse opravil, zdravnika poslal in popoldne zopet prišel. Potem odide.

DEVETNAJSTO POGAVJE.

Vi bi bolje briti kakor pak soditi znali, mali briči, hudiči!
A Kančnik.

Krjavelj je sedel ves ta čas v veži in zapletal star koš z vitrami. Kosal se je, kosal, kolikor se je mogel, da je takrat, ko je delal hišo, naredil tako hentano debela hrastova vrata, da se iz hiše ne sliši venjak nobena beseda. Zakaj, da se v hiši dela testament, o tem je bil Krjavelj tako zvesto prepričan, kakor da pride enkrat v nebesa, kjer bo samo dobro jedli in pili, če je naš Krjavelj prav vedel. In rad bi bil ob tej uri svetemu Petru storil obljubo, da se bode tam gori v večnem zveličanju pol dne postil, da bi le zdaj slisal, komu misli Martinek Spak izročiti tiste dolarje in dvajsetice, ki jih ima neke zakopane in pri vragu spravljene. Trikrat se mu je vitra utrgala, s tako jezo, da je natezal, ko je videl, da se ne da ničesar slišati.

Začel je tedaj mož misliti, s čim bi se Kvasu, kadar pride iz hiše, tako prikupil, da bi izvedel, kako je testament narejen. Dolgo je preudarjal, kaj bi mu dal. Nazadnje jo je menda pogodil, zakaj vrgel je koš od sebe in vesel mencel roko ob roko, pomaknil klobuk nazaj in razvlekel usta, kakor da bi se mu zdehalo.
Kvas je prišel iz hiše.
"Počakajte, počakajte!" — je vpil Krjavelj nadenj. "Posnam vam latvico takega kislega mleka kakor kraški sir. Kozje je res, pa če se skorja prosenega kruha zdrobi vanj, se naredi takaka jed, da nikdar tega. In ko boste to jedli, se bodeva nekaj pogovorila."
(Nadaljevanje.)

RADA BI IZVEDELA

za mojo prijateljico Johanno Celinšek; pred tremi leti je bivala v Monogahela City, Pa., in od tam je šla stran ter sedaj pa ne vem, kje se nahaja. Cenjene rojake prosim; če kdo ve za njen naslov, da mi ga naznani, ali pa ako bo sama čitala ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov: Alojzija Hochkraut, P. O. Box 28, Manifold, Pa.

NAPRODAJ JE

trisozna hiša in stavbišče (lota 60x140 čevljev), spredaj in zadaj je porč, dobra pitna voda in druge ugodnosti. Hiša je bila zgrajena oktobra meseca, 1917, zelo ugodna prilika za družino, ki bi se želela naseliti tukaj v Clay Deal Town, poleg Clinton, Indiana. Tu so štirje premožorovi in je zelo prijazen kraj. Proda se vsled bolezni, in če kdo želi kupiti dobi po zelo nizki ceni. Katerega veselji naj pride osebno ali naj piše na moj naslov: Marija Lombard, R. R. 2, Box 159, Clinton, Indiana.

POZOR KROJAČI!

Dobro izurjeni krojači, kakor tudi v kroju, dobi lahko takoj stalno delo, plača je \$35.00 na teden. Oglasite se pri: Tony Fortuna, krojač, 67 Iron Street, Johnstown, Pa.

so drvili njegovi zvesti vojaki, prepričani do brega, da gredo v neizogibljivo smrt. Dirjali so tako tja do Vasilovke, v kateri je stalo za posadko sto mož ogrske knežje pehote. Divji četovodja, kateremu se je že ognjujudo življenje, plane brez pomisleka nad nje, skoči sam v prvi ogenj in po kratkem boju vse poseka, izžvešči nekoliko vojakov, katere je prihranil, da bi z mukami iz njih izlekel kakih novic. Ko je zvedel od njih, da noben pleme ni bežal na to stran z deklino, ni vedel, kaj naj stori: v obupu si je trgal obleko raz sebe. Dalje iti, bilo je naravnost neumno, ker so povsod proti Ljubnu stali knezovi polki, ki so morali od prebivalcev, bežečih ob času bitke iz Vasilovke, že zvedeti o tem napadu. Zvesti vojaki torej pograbbijo v stoklosti znorelega atamana ter odpravijo nazaj v Rozloge. Vrnivši se, že niso našli več sledu kakega dvora, ker so ga kmetje oropali in požgali s knezom Vasilom vred, misleč si, da jim bo lahko zvaliti krivdo na Kozake in Bohuna, ko bi se Bulihi, ali knez Jeremija, hoteli za to maščevati. Požgali so vse stavbe, posekali drevje na vrtu in pomorili vso družino, ker kmetje so se hoteli maščevati za trdo in neusmiljeno vedenje Kurčevičev do njih. Takoj za Rozlogami je prišel v Bohunove roke Pleknjevski, ki je bežal iz Čehrina z novico o žoljovodskem pobitju. Ko so ga izpraševali, od kod je in kam gre, pi sicer skrajja dajal jasne odgovore. Radi tega so ga jeli sumničiti; ko pa so ga pekli z ognjem, je izpovedal vse, kar mu je bilo znano o porazu Poljakov in o gospodu Zaglobi, katerega je prejšnjega dne srečal. Razveseljen četovodja si sedaj oddahne. Obesivši Pleknjevskega, je zdiral naprej, prepričan do dobrega, da mu gospod Zagloba ne uide. Konjski pastirji so mu podali pozneje res novih napotoljavev, toda za brodom je zginit ves sled, kakor bi bila v vodo padla. Na berača, katerega je gospod Zagloba oropal, ataman ni mogel naleteti, ker sta ubrala pot za strugo Kahamlika. Sicer pa sta bila tako prestrašena, da sta se skrivala kakor lisica po trsičju.

Medtem sta minula dan in noč; ker so ga proti Vasilovski sledili ravno dva dni, je Zagloba pridobil dokaj časa. Kaj je hotel Bohun početi? V zapreki, kakorčni je bil, pride mu na pomoč esaul, stari stepni volk, navažen že od mladosti nog preganjati Tatarje po Divjih Poljih.

"Batko!" reče, "bežala sta proti Čehrinu, in prav sta imela, ker sta si pridobila časa; ko sta izvedela potoma od Pleknjevskega o Hmelničkem in porazu pri Žoljih Vodah, spremenila sta svoj načrt. Ti, batko si sam videl, da sta odjezdila s ceste ter krenila na stran."

"Na stepot?"

"Na stepi bi ju bil našel; šla sta k Dnjepru, da bi dospela k hetmanom. Šla sta bodisi v Čerk, ali zlatonošo in Prehorovko... Če sta šla v Prehorovko, — kar pa ne mislim, najdem ju tudi tam. Treba je, da gre eden naju v Čerkas, drugi v Zlatonošo, na čumaško cesto, a to kmalu, ker se lahko prepeljeta in dospeta k hetmanom; ali pa ju Hmelničkijevi Tatarji vlove."

"Odrini ti k Zlatonoši; jaz pa oddirjam na Čerkas."

"Dobro, batko."

"Bodi pa previden, ker ta lisjak je zvit."

"Oj, tudi jaz sem zvit, batko."

(Dalje prihodnjije.)